

ՓԱՐԻՍ ՀԱՆՐԱՊԵՏԻ ԿՏԱԿԻՆ ՄԷԿ ՊԱՐԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Այս բոլոր կարասիքը գրուել եւ ծախուի օրինաւոր գնով . և յիշեալ կարասեաց դրամով Լըուսաղեմի Ս. Յակովբայ վանուց Պատրիարքին գիւտութեամբը կալուած առնուի ուր որ ըլլայնէ . և վախճի ըլլուի իմ և հանգուցեալ ամուսնոյս անուամբ Ս. Յակովբայ վանուց որ Ալըուսաղեմ . Լը ինչ որ եկամուտ ըլլայ կալուածներէն , նախ կալուածներուն տարեկան նորոգութեանց և պիտոյից գործածուի , և այս նորոգութեանէն ըզկնի ինչ որ աւելնայ , Ս. Յակովբայ Լիկեղեցւոյ մէջ գտնուած աղքատաց և անկեղծ պահասութիւններն հոգացուին . վասն ընդհանուր բարեգործութեան Լստուծոյ ողորմութեամբը :

Ս. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն

Լիկիպոտոսէն ստացուած նախակաշին Գեր . Սէրուլի Լիպիսկոպոսի վըրայ սկսան անպատկան ծանօթութիւններ տալ :

Լիգդ . Վարչութիւնը որ խրկեց յիշեալ Լիպիսկոպոսը Ալիպոտոս ջրանցքին բացման հանդիսին ազգայնոց ներկայացուցչութեան պաշտօնը փարելու որոշմամբ , սա այսօր սկսած է առաջնորդական գործերուն ալ ձեռք երկարցնել հակառակ զինքը խրկող վարչութեան հրամանին :

Լիկիպոտոսի առաջնորդութիւնը սուրբ Լըուսաղեմի Պատրիարքութեան վիճակն ու իրաւունքն ըլլալն արդէն բոլոր Լիգդին ծանօթ խնդիր մը ըլլալովն հանդերձ , յիշեալ Լիպիսկոպոսի մտածմանցը մէջ առաջնորդութիւնը

Ե

Լըուսաղեմի Պատրիարքութեան բաժնեւոր անարգ մղում մը կը տեսնենք . թէեւ տարբեր համարումն ունէինք իւր փայ :

Այս առաջնորդութեան Լըուսաղեմի Պատրիարքութեան վերաբերիլը քաջ գիտեն Լիկիպոտացի Խապիսկոպոսի որ ժողովոյ մոռցած ըլլալ կը ձեւացընեն Լիկիպոտոսի ազգայիններէն մէկ քանի անհատ միայն որ և իյէ նը պատահաւ մը :

Այս մոռնալ ձեւացնող անհատներն անցեալ տարի Լիգդ . վարչութեան կը գանգատէին ըսելով թէ , մինչդեռ ուրիշ տարի իրենց Լըաջնորդ Գեր . Վարչիէ Լիպիսկոպոսը Խապոտոց Կաթողիկոսը կը ձեռնադրէր , այսօր իրենց առաջնորդ մը չունին , և ջրանցքին բացման հանդիսին մէջ Խապոտոց Կաթողիկոսը միանգամայն ներկայացուցիչ պիտի ըլլայ Հայոց կողմէն :

Կը յայտնեմք այս նորահաս Հայ անհատներուն , որ Խապոտոց Կաթողիկոսի ձեռնադրութեան առաջին Լիթոսը նստող ոչ եթէ Լիկիպոտացւոց Լըաջնորդ Վարչիէ Լիպիսկոպոսն էր , այլ Լըուսաղեմի Պատրիարքի փոխանորդ Վարչիէ Լիպիսկոպոսն էր , իրպէս իրաւունքն այս ձեռնադրութեանց համար Ս. Լիթոսոյ Ս. Պատրիարքաց խրկուած խնդրագրերը հաստատուն կը մնան : Լը շատ ասեն Ս. Լիթոսոյ Պատրիարքներն անձամբ ձեռնադրութեանը գտնուած են և ձեռնադրած , և շատ անգամ ալ իրենց փոխանորդ Լիպիսկոպոս մը խրկած :

Այս խրկուելիք Լիպիսկոպոսը չէր խրկուեր երբ այն տեղ Ս. Լիթոսոյ կողմէն նստող Լըաջնորդն Լիպիսկոպոս կ'ըլլար : Լըուսաղեմի Պատրիարքութիւնը որ մինչեւ ցայսօր գրեթէ լուծ է այս մասին , և ձայն չհանած :

սակայն և այնպէս մինչեւ ցարդ ալ
այնպիսի Լպիսկոպոս մը կամ վարդա-
պետ մը չէ եղած, որ ինքնիշխանու-
թեամբ խառնուած ըլլայ այս Լգիպ-
տոսի առաջնորդութեան խնդրոյ :
Եթէ Լգիպտոսին առաջնորդ պէտք
էր, կրնար իւր Պատրիարքէն ուզեր .
և իրեն չէր զանար : Իսկ Ղեր . Սեւ-
րովպ Լպիսկոպոսը եթէ իւր գթու-
թենէն ստիպեալ կ'ընէ այսպէս ըսենք :

Եւս գթութիւնն ունեցող Լպիս-
կոպոս մ'ալ երկու վիճակներու մի-
ացեալ առաջնորդութիւն չէր թողուր,
որ կը պարունակէ առ նուազն 10000
ժողովուրդ, և չէր գար Լգիպտոս նըս-
տէր ապօրինաւորապէս միայն 200 ան-
ձի համար : Եւսոր վրայ հարկաւ պիտի
զտրմանամք . ինչ հետեւութի կ'ու-
նենայ, առաջնորդութեան մը ճանա-
պարհը կարճ, վարձքը շատ, այսինքն
պզտիկ առաջնորդութեան մը մեծ
առաջնորդութիւն մը զոհել : Սնան-
ւանդ որ յիշեալ Լպիսկոպոսը կրնայ
գիտցած ալ ըլլալ թէ Լաւնորդի մը
վաւերականութիւնն ինչպէս կ'ըլլայ
օրինաւորապէս :

Սակայն ոչ եթէ առաջնորդի մը
պէտք եղած պայմանները չգիտէր յի-
շեալ Լպիսկոպոսը, այլ միայն իւր
գործերէն հետեւեցնելով վստահապէս
պիտի ըսեմք, թէ սկսած է նենգու-
թեամբ իւր մարմնայն հոգ տանիլ :

Եւս գործերէն միայն մէկ հատը
որ ըսեմք, բաւական է ամեն իմաս-
տասիրաց հետեւեցնելու, թէ իւր
նպատակն ինչ է :

Տիկին Ալեքսանեան Անուուհի
Փարիս հանրմի վախճանելէն վերջը,
մէջ տեղը մէկ կտակ մը կը հանեն որ
Լաւնորդի կնքովը կնքուած է եւ
թաղական խորհրդոյ ներկայութեամբ
բը դրուած եւ կնքուած : Սոյն
կտակը առնելով թաղական խորհրդ-

դոյ անդամներն, Յակովբեան Թադ-
ւոր և Տ. Գառարեան Սեւ . եղ-
բայրներէն հանգուցելոյն ինչքերը
գրի առնելու կ'երթան, սոյն ժամանակ
հանգուցելոյն անտուկէն թուղթ մը
կ'ելլէ, որով Հանգուցեալ Փարիս
Հանրմը իւր կտակը կը թողու կտա-
կակառար յատկացնելով Գառարեան
Աղգասէր Յակովբ Աղայն . (որն որ
նոյն միջոցին ալ Օմիւռնիա կը դրա-
նուի եղեր) . այս կտակը միւս կտակ
ըսածին հակառակ կտակելով, հան-
գուցելոյն կնքովն ալ կնքուած է, և
ներկայ եղող երեք հոգիի վկայութիւն
ալ ստորագրուած : Սինդեու Աղէք-
սանգրիոյ թաղական խորհրդոյ յար-
գոյ անդամները երեսփոխանով հան-
դերձ առանց կտակողի կնքոյն, կտակ
մը ունենալով կ'երթան ինչքը հաշ-
ւելու և տուներ կնքելու, և այս տե-
սակ կտակի մը տակը Սեւրովպ Լ-
պիսկոպոսը կը կնքէ առաջնորդական
կնքով :

“Չիք ինչ ծածուկ որ թէ ոչ յայտ-
նեսցի, Խօսքը հաստատ ըլլալուն, թէ
և շատերն միաբանին միտք մը (կտակ
մը) փոխելու, սակայն կտոր մը թուղթ
վաւերական ստորագրութեամբ՝ կը
խայտառակէ այն ամեն աշխատու-
թիւնները և ճշմարիտը կը հանէ ՚ի
վեր :

Ետնք աւելի բացայայտ հասկեց-
ւելու համար աւելի հաստատող պա-
րագայներ կան, բայց կը լռենք ոյժմ'
պէտք եղած ժամանակ խօսիլ և դը-
րել խոստանալով :

Երդէն դրինք Սիօնի մէջ Հան-
գուցեալ Փարիս Հանրմի կտակին Ս.
Յակովբայ վանուցս վերաբերած պար-
բերութիւնը Եւս այն կտակին պար-
բերութիւն է, որ կտակողին կնքն ունի :

Սիօնի վերջին տետրակը դեռ մամլոյ տակ չգրած Աղէքսանդրիա յէն հասած լուրերն ստիպեցին ըղձեղ եկած նամակներն հրատարակել Ահաւասիկ երկու նամակները կը դընեմք, որոց մին Յակովբեան թագաւորի գրածն է, միւսը նոյն ինքն Վանուցս Եգիպտոսի մէջ կտրուածոց վերակալ ցու լրժ. Ետուածատուր վարդապետին :

Լրժ. Ետուածատուր Վարդապետին նամակին օրինակը :

ԱՄԵՆԱՊԱՏԻՒ ՍՐԲԱՉԱՆ ՀԱՅՐ

Եյս անգամ Աղէքսանդրիա սաւտահած դէպքերը ձեզ դարձեալ ծանուցանելու պարտք կը համարիմ, որպէս զի աստի սուտ ու սխալ բարդեալ զրպարտութեամբ գրուածնելուն հաւատք չընծայէք: Աղէքսանդրիա Փարիս Հանրմը չմեռնելէն յառաջ իւր ստացուածքը կտակաւ կ'աւանդէ իւր ժառանգաց եւ այլ տեղեր, և տանը մէջ գտնուած բոլոր մօպիլեայն նը Երուսաղէմի կը կտակէ, իւր կտակահատարը կը նշանակէ կտակագրով Տէր Գասպարեան Ս. Յակովբեանը: Եյս անձն այս օրերս մեզի նամակաւ լուր կուտայ որ Երուսաղէմի յատկացեալ մասը ձեզ տրուելու համար Աղէքսանդրիա գայք, գալէն վերջը գնացինք իւր տունը որ Փարիս հանրմին է, ուր տեղ կարքանի մի կնքուած սենեակներ, յիշեալ Յակոբ աղայն բաց ի մեզմէ կանչեր էր նաեւ քանի մի անձինք տաճն և հինգ հոգիի չափ հայ, յոյն, ֆրանգ և ըսպանիայի մեծ թարգմանը, ասոնց ներկայութեան հրատարակեց որ ես հանգուցեալ Փարիս հանրմին կը

տակահատարը ըլլալուս, ձեր ներկայութեան այս դռները պիտի բանամ եւ մէջը եղածները պիտի գրեմ, միայն դուք տեսածնուդ վկայ ըլլանուդ համար ստորագրութիւնդ սա տեղս գրէք, ստորագրեցինք բուրոս ալ, մեր գտնուելն ալ Երուսաղէմի բաժին ըլլալուն կտակին մէջ գտնուեցանք, բայց գործադիրը դարձեալ Յակովբեանը:

Եյս գործողութիւն վերջը դարձանք Աղէքսանդրիա, Եգիպտոսը որ արդէն իմացեր էր, մեզմէ ալ լսեց, շատ մի բարկացաւ և էվէլ պոկաւ խօսեցաւ մեր այն տեղ գտնուելուն համար: Ընդհանրեցինք վար իջանք. սենեակը եկայ ձեր Սրբազնութեան նամակ մի գրեցի եղելութիւնն իմացնելու համար, նամակը ջանթան դրի գոցեցի, ահա թագաւորը և Գէորգ Երուսաղէմեանը սենեակէս ներս մտան, սկսեցին հայհոյել ու պոռալ, շատ չտեւեց եպիսկոպոսն ալ եկաւ իւր պարագայիւք Յակովբեան Վարդապետն ալ եկաւ, եղան ընդ ամէնը 12 հոգի բաց ի ծառաներէն, Եգիպտոսը կը հայհոյէ կը զարնէ. թագաւորը մէկ կողմէն ոչ օրէնք մնաց, ոչ մեռել, ոչ կենդանի, ոչ վանք, ոչ սրտորիարք ոչ միաբան բոլոր իրար խառնեցին, սկանչ չաւած սարսափելի հայհոյութիւններ, և սպառնալիքներ, միշտ և ինձի յէլզ օղլու խրկելու, ոմանք կը պոռան «սպաննեցէք», ոմանք «ձեռքերը ոտքերը կտրեցէք», ոմանք «աչքերը հաննեցէք այս աւաղակ լէֆթերին» և այլ գարշելի և անլսելի խօսքեր որ գրեւ և լսել անգամ մարգուտս զարհուրանք կ'ըրէ: Յակովբեան կարապետը երկու ձեռք վիզս բռներ կըսմէ խղիւղու մտօք միւսը աթոռքաւեր գլխուս պիտի իջնայ. մէկալը վրաս ինկեր է հրէի պէս կը մշտէ. Եգիպտոսը իւր եղբորը հետ